

Vragen en antwoorden kamerbrief Voortgang aanpak stikstofproblematiek (drempelwaarde, meldingen, stikstofregistratiesysteem, gebiedsgerichte aanpak, natuurherstel, programma duurzame energie) van 16 december 2019

Algemeen

Is het nu zeker dat er volgend jaar 75.000 woningen kunnen worden gebouwd en 7 MIRT-projecten doorkunnen met de planfase?

In 2020 wordt voldoende stikstofruimte vrijgemaakt voor de realisatie van 75.000 woningen en zeven MIRT-projecten. Voorwaarde hiervoor is wel dat de Eerste Kamer morgen instemt met de spoedwet die dit mogelijk maakt.

Wat is de status van de spoedwet en waarom is deze zo belangrijk?

De stikstofdepositie in Nederland is te hoog en daarmee komt kwetsbare natuur teveel onder druk te staan. Er moet hard gewerkt worden aan natuurverbetering en het terugdringen van stikstofdepositie en daar gaat het kabinet hard mee aan de slag. Op de korte termijn wil het kabinet een goede balans vinden tussen economische ontwikkelingen en natuurherstel. Daar is de spoedwet voor. De wet helpt om op korte termijn weer bouwactiviteiten mogelijk te maken en daarbij ook aan natuurherstel te doen. Daar zijn maatregelen voor nodig die de stikstofdepositie heel snel al helpen verminderen en zo ruimte te bieden voor de noodzakelijke woningbouw.

Drempelwaarde

Wat is een drempelwaarde? En waarom kiest het kabinet voor het invoeren van een regionale drempelwaarde en niet voor een landelijke?

Een drempelwaarde is een systematiek om ruimte voor ontwikkelingen mogelijk te maken. Een nieuwe activiteit met (geringe) stikstofdepositie heeft dan geen natuurvergunning nodig, mits die depositie onder de drempelwaarde blijft. Het kabinet heeft de Raad van State voorlichting gevraagd over een drempelwaarde. De Raad van State stelt dat een drempelwaarde bij voorkeur regionaal wordt vormgegeven. Het kabinet kiest mede daarom niet voor een generieke en/of sectorale drempelwaarde. Dit zou op dit moment een disproportionele en ongerichte inzet van maatregelen vragen.

Het kabinet kiest wel voor de mogelijkheid van de introductie van een regionale drempelwaarde. Met drempelwaardes per regio kunnen overheden effectiever stikstofruimte creëren. Elke regio is anders en kent een andere opgave. Maatwerk is nodig. Daarom kijken Rijk en regio samen welke grenzen er zijn en hoeveel ruimte er is voor ontwikkelingen.

Wanneer gaat de regionale drempelwaarde in?

Wanneer met een regionale drempelwaarde gewerkt kan worden, is sterk afhankelijk van een zorgvuldig proces in de regio en op welke termijn bronmaatregelen geregeld zijn.

Meldingen

Wat is een (PAS-)melding?

In het kader van het PAS kwam een aantal activiteiten in aanmerking voor een vrijstelling van de Natura 2000-vergunningplicht en kon worden volstaan met een melding. Dit gold voor activiteiten waarvan de uitstoot de toenmalige grenswaarde van maximaal 1 mol/hectare per jaar niet overschreed. Met de uitspraak van de Afdeling op 29 mei jl. was deze werkwijze niet langer toegestaan.

Hoe gaat het kabinet nu om met deze 'PAS-meldingen'?

Om de zogenoemde 'Pas-melders' duidelijkheid te bieden, zullen al deze meldingen door de overheid gelegaliseerd worden. In de gebiedsaanpakken wordt komend jaar een passende beoordeling voor de te legaliseren meldingen meegenomen. Indien nodig treffen Rijk en provincies volgend jaar maatregelen op gebiedsniveau. Tot die tijd zal het Rijk in haar rol als bevoegd gezag niet actief handhaven op deze meldingen en de provincies vragen dit ook niet te doen.

Waar gaan de meeste meldingen over?

De meeste meldingen gaan over stalemissies (meer dan 2900).

Stikstofregistratiesysteem

Waarom komt er een stikstofregistratiesysteem?

Zolang de stikstofdepositie in gevoelige natuurgebieden te hoog is, hebben we een registratiesysteem nodig om balans te houden tussen economische ontwikkelingen en natuurherstel. Zo kunnen we nauwkeurig vaststellen dat de depositie niet verder toeneemt in die gebieden (en zelfs afneemt). In het stikstofregistratiesysteem worden per gebied de effecten van de stikstofmaatregelen geregistreerd, waardoor inzicht ontstaat in de reductie van de stikstofdepositie. Zo wordt helder waar er ruimte ontstaat voor ontwikkelingen, in eerste instantie bedoeld voor de woningbouw en grote wegenprojecten. De depositie als gevolg van deze activiteiten wordt ook bijgehouden in het systeem. Het systeem kan worden gevuld met nieuwe maatregelen en nieuwe bestemmingen.

Wat is de essentie van een stikstofregistratiesysteem?

Het systeem werkt in feite als een bank: er wordt eerst stikstofruimte gecreëerd door maatregelen die de depositie verminderen en vervolgens kan een deel van die ruimte (maximaal 70%) worden besteed aan economische ontwikkelingen. De overige 30% valt toe aan de reductie van stikstof en daarmee aan natuur.

Als eerste worden op nationaal niveau maatregelen genomen om de stikstofuitstoot naar beneden te brengen. De verlaging overdag van de maximumsnelheid op autosnelwegen naar 100 km/uur is de maatregel die op de kortst mogelijke termijn te realiseren is. Dit vermindert snel de stikstofneerslag in Nederland. Het registratiesysteem zorgt ervoor dat deze verlaging per gebied in beeld komt en dat de beschikbare depositieruimte verdeeld kan worden bij de vergunningverlening, in eerste instantie voor woningbouw of een beperkt aantal grote wegenprojecten.

Voor wie is het stikstofregistratiesysteem bedoeld?

Het stikstofregistratiesysteem creëert eerst stikstofruimte door maatregelen die de depositie verminderen en vervolgens kan een deel van die ruimte (maximaal 70%) worden besteed aan economische ontwikkelingen. 30% valt toe aan de natuur. Dit betekent dat het systeem duidelijkheid

biedt aan vergunningaanvragers, vergunningverleners (om te bepalen of er nog voldoende depositieruimte is) en alle Nederlanders die de natuur een warm hart toedragen.

Wanneer gaat het stikstofregistratiesysteem in? Wanneer is het van kracht?

Met de publicatie van de ministeriële regeling komt er een wettelijke basis voor bevoegde gezagen om te werken met het registratiesysteem. Die regeling gaat voor de kerst in openbare consultatie (op www.internetconsultatie.nl), waarna zij in januari 2020 wordt vastgesteld en gepubliceerd. Daarna kunnen vergunningen voor woningbouw en specifieke infraprojecten formeel worden aangevraagd bij het bevoegd gezag.

Het stikstofregistratiesysteem wordt zo spoedig mogelijk met depositieruimte gevuld. De eerste maatregel die wordt verwerkt is het verkeersbesluit voor het verlagen van de maximumsnelheid op autosnelwegen overdag. Dit besluit wordt zo spoedig mogelijk na het aannemen van het de Spoedwet stikstof genomen. De ruimte van deze maatregel kan benut worden zodra er borden langs de snelwegen staan. Dit is naar verwachting rond 16 maart 2020.

Waarom is het stikstofregistratiesysteem alleen bedoeld voor woningbouw en infrastructuur?

In deze sectoren staan nu het meest acuut banen op de tocht en dreigen bedrijven failliet te gaan. De woningbouwsector en een aantal infrastructurele projecten krijgen daarom als eerste de vrijgekomen ruimte toebedeeld om nieuwe projecten en activiteiten op te starten.

Hoeven vergunningaanvragers uit de woningbouw of infrastructuur niet meer de mogelijkheden na te gaan voor in- en extern salderen?

Het is juist verstandig om dit wel te doen. Er zijn namelijk naast de mogelijkheden die het registratiesysteem biedt ook andere mogelijkheden om een natuurvergunning te krijgen. Goed om te weten is dat een vergunning in het kader van de Wet Natuurbescherming – op het aspect stikstof - niet nodig is als er geen sprake is van significant negatieve effecten van het project op Natura 2000-gebieden t.a.v. stikstofdepositie. De AERIUS-calculator helpt om dit inzichtelijk te maken. Aanvullend bieden aanpassingen binnen of buiten een project of locatie (intern en extern salderen) of de zogenaamde ADC-toets mogelijkheden om een vergunningaanvraag te onderbouwen. Om die laatste toets succesvol te doorlopen moet er sprake zijn van het ontbreken van alternatieven, een dwingende reden van openbaar belang en moet de schade aan de natuur gecompenseerd worden.

Stel ik wil als vergunningaanvrager uit de woningbouw of infrastructuur gebruikmaken van het stikstofregistratiesysteem, wanneer kan ik dan actie ondernemen?

Met de publicatie van de ministeriële regeling komt er een wettelijke basis voor bevoegde gezagen om te werken met het registratiesysteem. Die regeling gaat voor de kerst in openbare consultatie (op www.internetconsultatie.nl), waarna zij in januari wordt vastgesteld en gepubliceerd. Daarna kunnen vergunningen voor woningbouw en specifieke infraprojecten formeel worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor die tijd kunt u uw vergunningaanvraag natuurlijk vast voorbereiden.

Er is een standaard behandeltermijn van 13 weken, met mogelijke verlenging van 7 weken. Dan weet u of u ook daadwerkelijk een vergunning krijgt toegekend. Het stikstofregistratiesysteem zal zo spoedig mogelijk met depositieruimte – in eerste instantie als gevolg van de verlaging van de maximumsnelheid – gevuld worden. Deze is pas doorgerekend op lokale effecten per 15 februari a.s. Voor die tijd kunt u dus wel uw vergunning aanvragen, maar kan de vergunningaanvraag niet worden toegekend.

Vanaf 20 december is er een internetconsultatie? Waarom is dat en voor wie is ze bedoeld?

Op de website www.internetconsultatie.nl krijgt u informatie over wet- en regelgeving die door het kabinet of het parlement wordt voorbereid en waarover via internet wordt geconsulteerd. Dit geldt ook voor de ministeriële regeling die ten grondslag ligt aan dit stikstofregistratiesysteem. U kunt tussen 20 december 2019 en 9 januari 2020 reageren op deze regeling, zodat uw reactie bijdraagt aan een verbetering ervan.

Waar kan ik mij laten registreren voor het stikstofregistratiesysteem? M.a.w. waar kan ik mijn vergunningaanvraag indienen?

Hier verandert niets. Dit kan nog steeds bij de bekende loketten van bevoegd gezag (gemeente / provincie / Rijk).

Stel dat ik vragen heb over het aanvragen van een vergunning of het stikstofregistratiesysteem, waar kan ik dan terecht?

U kunt dan terecht bij de helpdesk van BIJ12.

Hoe lang duurt het - na het indienen van de aanvraag – voor ik weet of de vergunning wordt toegekend?

Er is een standaard behandeltermijn van 13 weken, met mogelijke verlenging van 7 weken. Dit verandert niet.

Stel dat mijn vergunningaanvraag is gehonoreerd, maar dat er onvoldoende depositieruimte is om te vergunnen. Wat dan?

Er kan pas een vergunningaanvraag worden gehonoreerd wanneer er voldoende depositieruimte is voor de aanvraag.

Stel dat er bij de provincie – het bevoegd gezag – meer vergunningaanvragen binnenkomen dan dat er depositieruimte beschikbaar is, wat dan?

De provincie zal moeten prioriteren indien er niet voldoende depositieruimte beschikbaar is voor alle aanvragen. Provincies kunnen daarbij bijvoorbeeld gebieden of soorten woningen aanwijzen die zij belangrijker vinden dan andere. Provincies doen dit samen met andere provincies en het Rijk wanneer er sprake is van een vergunningaanvraag van een van de zeven wegenprojecten die gebruik kunnen maken van het stikstofregistratiesysteem.

Gebiedsgerichte aanpak

Wat is de essentie van de gebiedsgerichte aanpak? Waarom is hier voor gekozen?

Zowel de eisen die de Natura2000 gebieden stellen aan stikstof, de stikstofbelasting als de maatschappelijk economische ontwikkelingen verschillen per gebied. Het is daarom logisch om de opgaven – naast een landelijke aanpak – ook gebiedsgericht te benaderen. Dit is conform het advies van de commissie Remkes.

Wat is het beoogde resultaat van de gebiedsgerichte aanpak?

Het beoogde resultaat is om enerzijds de Natura2000 gebieden in een goede staat te krijgen en te houden (door o.a. natuurverbetering en emissiereductie) en anderzijds maatschappelijk – economische ontwikkelingen mogelijk te maken en te houden. De regie voor de gebiedsgerichte aanpak ligt bij de provincie. Zij richten het proces in de regio in, waarbij ook de mogelijkheid is om

het te koppelen aan andere gebiedsprocessen, zoals veenweide gebieden en Regionale Energie Strategieën.

Waar staan we inmiddels met de gebiedsgerichte aanpak? Welke stappen zijn gezet?

De provincies hebben allemaal een kwartiermaker aangesteld en de voorbereiding van de aanpak is inmiddels gestart.

Welke tijdsplanning wordt gevolgd bij de gebiedsgerichte aanpak?

Begin 2020 worden bestuurlijke afspraken gemaakt. Daarin wordt ook een tijdsplanning opgenomen.

Wie is eindverantwoordelijk voor de gebiedsgerichte aanpak? Rijk of provincie?

Gedeputeerde Staten heeft de primaire regie over de aanwending van de stikstofruimte die vanuit het stikstofregistratiesysteem beschikbaar is voor de Natura 2000-gebieden en de vergunningverlening op grond van de Wet Natuurbescherming in de regio. Het Rijk is voor een aantal regio-overstijgende ruimtelijke ingrepen, bijvoorbeeld op het gebied van infrastructuur en defensie, de vergunningverlenende instantie en heeft daar het voortouw. In dat geval zal het Rijk in overleg treden met de provincies.

Natuurherstel

Hoe worden Natura 2000-gebieden aangewezen?

Vogel- en Habitatrichtlijngebieden vormen samen de Natura 2000-gebieden. Hoe Nederland deze gebieden aanwijst, gaat als volgt:

Vogelrichtlijn: Nederland wijst Vogelrichtlijngebieden zelf aan op basis van Europese criteria en meldt dat vervolgens aan de Europese Unie.

Habitatrichtlijn: Nederland meldt eerst een gebied aan bij de Europese Unie als het aan de selectiecriteria voldoet. De Europese Unie voegt deze toe aan de lijst met beschermde gebieden. Dit is voor de meeste gebieden in 2004 gebeurd. Vervolgens wijst de minister van LNV het gebied aan als Habitatrichtlijngebied onder Nederlandse wetgeving (Wet natuurbescherming). Dit gebeurt via een aanwijzingsbesluit. In een aanwijzingsbesluit staat de begrenzing van het gebied en de doelen voor habitattypen en vogelsoorten die beschermd moeten worden.

Als een gebied eenmaal is aangewezen als Natura 2000-gebied, wat gebeurt er dan?

De meeste gebieden in Nederland zijn inmiddels definitief en onherroepelijk aangewezen. Als een Natura 2000-gebied eenmaal is aangewezen, wordt een beheerplan opgesteld door het bevoegd gezag (meestal de provincie) in samenwerking met alle betrokken partijen in en om het gebied.

In het beheerplan staan de maatregelen beschreven die nodig zijn om de beoogde doelen te halen. De vergunningplicht voor projecten of plannen die een significant negatief effect kunnen hebben, gaat in vanaf het moment dat een gebied is beschermd als Natura 2000-gebied. Bij Habitatrichtlijngebieden is dat de plaatsing op de Europese lijst, bij Vogelrichtlijngebieden de aanwijzing.

Welke typen natuur zijn gevoelig voor stikstof?

Per stikstofgevoelig habitat is vastgelegd bij welke hoeveelheid stikstofneerslag het risico bestaat dat de kwaliteit van de natuur significant wordt aangetast. Dit wordt de KDW genoemd: de kritische depositiewaarde. In 118 van de 162 Natura 2000-gebieden in Nederland bevinden zich nu stikstofgevoelige natuurtypen waarvan de KDW wordt overschreden.

Hoe wordt de stikstofneerslag gemeten?

Het RIVM meet de concentratie van stikstofoxiden en ammoniak in de lucht met twee meetnetten: het Landelijk meetnet luchtkwaliteit (LML) en het Meetnet Ammoniak in natuurgebieden (MAN). Het LML omvat circa 60 meetpunten en wordt samen met gemeenten en regio's uitgevoerd. Het MAN omvat meer dan 300 meetpunten in 80 natuurgebieden. Sinds januari 2019 hangen er in 20 Natura 2000-gebieden ook meetbuisjes die de stikstofdioxideconcentratie maandelijks meten. Daarnaast meet het RIVM de natte depositie in regenwater en op enkele plekken de droge depositie. Vanaf 2020 zullen op 2 extra locaties droge depositie metingen worden gedaan.

In welke Natura 2000-gebieden gaat het niet goed met de natuur? En in welke Natura 2000-gebieden zijn positieve ontwikkelingen?

Ieder gebied bestaat uit verschillende habitats. Met sommige daarvan gaat het goed, met andere niet. Dat verschilt binnen gebieden en tussen gebieden. Gemiddeld genomen gaat het beter in de gebieden op klei dan in de gebieden op zand en veen; dat heeft onder andere te maken met de verschillende gevoeligheid voor stikstofgebieden.

Zijn de natuurdoelen nog wel te behalen?

Het kabinet kiest voor een robuust en realistisch natuurbeleid. Hierbij houdt het kabinet het huidige beleid kritisch tegen het licht en zet het in op het verbeteren van de natuur en het natuurbeheer. Het kabinet heeft daarnaast een 100% doelbereik van de Vogel- en Habitatrichtlijnen (VHR) in 2050 als doel gesteld (Kamerstuk 26 407, nr. 130). Dat betekent dat in dat jaar alle soorten en habitattypen waarvoor Nederland in Europees verband een verantwoordelijkheid heeft in een gunstige staat van instandhouding verkeren.

Wat gebeurt er als Nederland de doelen niet haalt?

De inspanningen zijn erop gericht de doelen te halen. Wanneer doelen onhaalbaar blijken, bijvoorbeeld als gevolg van klimaatverandering, zal het kabinet het gesprek aangaan met de Europese Commissie over aanpassing van de doelen. De toets van de Commissie op het aanpassen van doelen is echter streng.

Wat is het Natuur Netwerk Nederland en hoe verhoudt zich dat tot Natura 2000?

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Natura 2000-gebieden maken daar onderdeel van uit. Het netwerk moet natuurgebieden versterken en beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Lopen we achter in het realiseren van de Natura 2000-doelen?

Van de habitattypen (natuurtypen zoals droge heide, duingrasland) verkeert 11 % in een gunstige staat van instandhouding. Van de habitatrichtlijnsoorten (afzonderlijke dier- en plantensoorten) verkeert 26 % in een gunstige staat van instandhouding. Dit maakt duidelijk dat er is meer nodig is om de doelstelling van 100% in 2050 te behalen. Van de vogelsoorten is wel een trend bekend, maar is nog niet vastgesteld wat de staat van instandhouding is.

Waar bestaan herstelmaatregelen voor de natuur uit?

Herstelmaatregelen kunnen erop zijn gericht om de stikstof, die zich in de loop der jaren in de bodem heeft opgehoopt, versneld te verwijderen. Dat kan door te maaien of te pluggen. Herstelmaatregelen kunnen ook dienen om de algehele toestand van de habitats te verbeteren, zodat ze beter bestand zijn tegen te hoge stikstofneerslag. Voorbeelden daarvan zijn:

Het laten stuiven van duinen, waardoor weer kalkrijk zand de verzuurde bodem verbetert

Herstel van de waterhuishouding binnen en buiten de gebieden, omdat de toestroom van grondwater de verzuring bestrijdt. Vernatting vergroot de overlevingskansen van veenplanten die overwoekerd zijn door grassen.

Wat gaan we nu anders doen voor de natuur dan de maatregelen die al onder het PAS liepen?

Er wordt extra ingezet op het verminderen van stikstofemissies. Dat is heel belangrijk voor de natuur. Bestaande natuurherstelmaatregelen worden voortgezet en waar mogelijk versneld. Voor Natura 2000-gebieden worden alle aanwijzingsbesluiten en wijzigingsbesluiten nagelopen op doelen die niet direct voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Ook gaan we alle Natura 2000-gebieden bekijken op de haalbaarheid van hun doelen en in kaart brengen wat de mogelijkheden voor samenvoegen of herindelen van gebieden zijn. Dit is een heel zorgvuldig proces in samenwerking met provincies en terreinbeheerders. Zodra de resultaten beschikbaar zijn volgt een gesprek met de Europese Commissie over eventuele aanpassing van doelen of gebieden.

Wat wordt bedoeld met 'robuuste' natuurgebieden?

Robuuste natuurgebieden kunnen tegen een stootje. De omgevingscondities van zulke gebieden zijn zodanig, of kunnen zodanig gemaakt worden, dat ze een optimale bijdrage leveren aan het bereiken van een gunstige staat van de natuur. Tot die condities behoren met name de bodemkwaliteit, de waterkwaliteit en de waterhuishouding, de gebiedsomvang en de mate van verbinding.

Programma duurzame energie

Wat is het doel van het programma?

Het doel is om de vergunningverlening voor activiteiten en projecten weer vlot te trekken door deze te bundelen in een programma. Deze aanpak draagt bij aan structurele stikstofreductie.

Voor wie is het programma bedoeld?

Op dit moment is de rijksoverheid bezig om de randvoorwaarden van dit programma te ontwikkelen. Begin 2020, wanneer er meer duidelijkheid is, zullen wij dit bekendmaken.

Welke projecten komen in aanmerking voor het programma?

Het is nog niet bekend welke projecten onder dit programma gaan vallen. Aan de randvoorwaarden wordt momenteel gewerkt door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Begin 2020, wanneer er meer duidelijkheid is, zullen wij dit bekendmaken.

Hoe kan ik mijn energieproject onder het programma brengen?

De criteria voor de projecten die onder dit programma gaan vallen zijn nog niet bekend. Begin 2020, wanneer er meer duidelijkheid is over de criteria en voorwaarden van het programma, zullen wij dit bekendmaken.

Wie voert het programma uit?

Het programma valt onder regie van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Maak ik als initiatiefnemer van een duurzaam energieproject automatisch onderdeel uit van het programma, of moet ik ergens aankloppen?

Dit is nog niet bekend. Begin 2020, wanneer er meer duidelijkheid is over de criteria en voorwaarden van het programma zullen wij dit bekendmaken.

Kom ik ook in aanmerking voor dit programma als ik al een subsidiebeschikking heb gekregen, maar nog niet ben begonnen met bouwen?

De criteria voor de projecten die onder dit programma gaan vallen zijn nog niet bekend. Daarom kunt u op dit moment nog geen energieproject aanmelden.